

Kríza kňazstva a rozumu

Grzegorz Kucharczyk

5. októbra 2019 ✝ Cirkev

Aký je duchovný, morálny a intelektuálny stav kňazstva, taký je stav kľúčových oblastí našej civilizácie. Inak to ani nemôže byť, pretože naša civilizácia vyrástla ako vedľajší produkt evanjelizačného diela Cirkvi (Frederick Wilhelmsen). Toto dielo však nemožno vykonávať bez kňazov. Bez nich nie je možné sláviť Eucharistiu - prameň a vrchol kresťanského života, bez ktorej nemôžeme prekonať našu biedu (Ecclesia de Eucharistia, 60).

Zdroj: commons.wikimedia.org

Veľkí pápeži – svedkovia viery v dobe Revolúcie – poukazovali na potrebu správneho duchovného, morálneho a intelektuálneho formovania kňazov ako najistejšieho protijedu proti útokom Revolúcie. Písal o tom blahoslavený Pius IX., Lev XIII., svätý Pius X. aj Pius XI. Na toto učenie nadviazal svätý Ján Pavol II., ktorý v adhortácii *Pastores dabo vobis* uverejnenej v roku 1992 uviedol, že „Formovanie budúcich kňazov – tak diecéznych, ako aj rehoľných – a trvalú starostlivosť o ich osobné posväcovanie v službe aj o ustavičnú obnovu pastoračnej horlivosti po celý ich život považuje totiž Cirkev za jednu z najcitlivejších a najdôležitejších úloh vzhľadom na budúcu evanjelizáciu ľudstva“ (PDV, 2).

Dejiny Cirkvi, ako aj civilizácie, ktorá vďaka nej vznikla, poznajú aj iné pravidlo: **kríza Cirkvi bola a je vždy krízou kňazstva**. Nielen v tom zmysle, že vo všetkých fázach útoku Revolúcie proti *Christianitas* bolo prvým a hlavným cieľom ofenzívy vždy kňazstvo. Na začiatku protestantskej reformácie bol spochybnený jeho sviatostný charakter. Na začiatku Francúzskej revolúcie sa revolučný štát pokúsil úplne podriaďovať si katolícke duchovenstvo prostredníctvom takzvanej Občianskej ústavy duchovenstva prijatej v roku 1790. Prvou obeťou bolševického červeného teroru bolo duchovenstvo Cirkvi, ktorá si zachovala sviatostný charakter kňazstva a apoštolskú postupnosť. Nemeckí nacisti zase na začiatku svojej vlády aplikovali politiku očierňovania celého kňazského stavu a pred rokom 1939 iniciovali celý rad vyfabrikovaných súdnych procesov „za nemorálnosť“ (homosexualita, pedofília, nelegálne obchodovanie s devízami).

Jestvuje však ešte jedno pravidlo. **Najväčšie duchovné krízy v dejinách Cirkvi boli vždy dielom kňazov, ktorí v určitom štádiu svojho života prehrali v duchovnom boji.** To bol

prípád Aria, Martina Luthera i tvorcov modernistickej herézy v 19. a 20. storočí – od Loisyho po Rahnera. A tak je to aj v našej dobe. Zásada *corruptio optimi pessima* stále platí.

Osudná „koncilová obnova“

V roku 1974 Boží služobník, arcibiskup Fulton J. Sheen, počas rekolekcií pre kňazov konštatoval, že „veľký boj, ktorý dnes musí Cirkev viesť najmä s nami, kňazmi a rehoľníkmi, je spôsobený prílišnou túžbou po sebakpresadení“. Svätý hierarcha povedal tieto slová takmer desať rokov po skončení Druhého vatikánskeho koncilu, keď v cirkvách Západu vrcholila takzvaná pokoncilová obnova. V tomto kontexte treba chápať slová arcibiskupa Sheena, ktorý počas tých istých rekolekcií uviedol, že za posledných desať rokov kňazi, sestry a dokonca aj laici opustili Kristovu zástavu a bojujú pod zástavou sveta. Už sa nepýtame, čo je milé Bohu, čo sa páči Ježišovi, ale iba – čo sa páči svetu. Budeme konať a správať sa tak, ako chce svet, chceme žiť pre svet. Držíme krok s duchom doby, chceme byť moderní.

Možno povedať, že na túto reflexiu amerického služobníka Božieho nadviazal svätý Ján Pavol II., keď v roku 1990, na zakončenie synody biskupov venovanej hľadaniu nápravy kňazskej krízy sužujúcej Cirkev uviedol, že táto kríza sa zrodila bezprostredne po koncile. Jej zdrojom bola mylná, niekedy vedome skreslená interpretácia učenia magistéria koncilu. Tu bezpochyby treba hľadať príčinu veľkých strát, ktoré v tom čase Cirkev utrpela, najmä v oblasti pastorácie a kňazských, najmä misijných, povolaní.

Treba poznamenať, že podobne aj Benedikt XVI. charakterizoval príčiny kňazskej krízy vo svojom liste írskym katolíkom v roku 2010. Poukázal na to, že duchovný, morálny a intelektuálny úpadok niektorých írskych kňazov začal počas hrozných desaťročí „pokoncilovej obnovy“ (v šesťdesiatych, sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch minulého storočia).

Záchranné opatrenia

Adhortácia sv. Jána Pavla II., *Pastores dabo vobis* vydaná pred štvrtstoročím, obsahuje opatrenia potrebné na prekonanie krízy kňazstva. Ako poznamenáva Svätý otec, ona nie je výsledkom nedostatku povolaní. Tento deficit bol (a zostáva) skôr výsledkom ešte hlbšej krízy spočívajúcej v nedostatočnom pochopení kňazskej identity.

Kňaz nájde úplnú pravdu o svojej totožnosti vtedy, keď si uvedomí, že jeho kňazstvo pochádza od Krista, Najvyššieho a jediného kňaza Novej a Večnej zmluvy. Kňaz je živým a priezračným obrazom Krista kňaza. (...) Pre duchovný život, ktorý sa rozvíja skrze službu, je podstatné, aby sa v kňazovi neprestajne obnovovalo a čoraz väčšmi prehlbovalo vedomie, že je služobníkom Ježiša Krista svojím posvätením i pripodobnením sa jemu, Hlave a Pastierovi Cirkvi. (PDV, 12, 25).

Najdôležitejšia je teda viera; skutočná viera, ktorá umožňuje vytrvať pod Kristovou zástavou a neutekať pod zástavu tohto sveta. Svätý Ján Pavol II. poukázal aj na to, že “pre duchovnú formáciu každého kresťana, ale najmä kňaza, je veľmi potrebná liturgická výchova v plnom zmysle životného začlenenia do veľkonočného tajomstva Ježiša Krista, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych, ktorý je prítomný a činný vo sviatostiach Cirkvi“. (PDV, 48).

Zdravá filozofia a zdravá teológia

V encyklike Fides et ratio uverejnenej v roku 1998 Svätý otec varoval, že je iluzórne myslieť si, že viera pri oslabenom vplyve rozumu bude mať väčšiu presvedčivosť. Naopak, dostane sa do veľkého nebezpečenstva, že sa zredukuje na mýtus alebo poveru (FR, 48).

Šesť rokov predtým upozornil Cirkev, že komplementárnym faktorom duchovnej formácie budúcich kňazov musí byť ich vážna intelektuálna formácia (PDV, 51). Tu je však najdôležitejšia zdravá filozofia, ktorá jediná môže pomôcť vypestovať v kandidátoch kňazstva vedomie ustanovujúceho vzťahu medzi ľudským duchom a pravdou, ktorá sa nám naplno zjavuje v Ježišovi Kristovi. (PDV, 52).

Iba tak dokáže kandidát na kňazstvo čeliť dnes rozšírenej kultúrnej situácii, ktorá povýšila subjektivismus na kritérium a mieru pravdy. Filozofia značne pomáha kandidátovi obohatiť jeho intelektuálnu formáciu o “kult pravdy”, čiže o istý druh úprimnej úcty k pravde, vďaka ktorej spozná, že pravdu nevytvoril a nevymedzil človek, ale že ju dostal do daru od najvyššej Pravdy, ktorou je Boh. Podľahnutie atmosfére relativizmu už v zárodku zabíja povolanie. „Ak si niekto nie je istý pravdou, ako môže pre ňu nasadiť celý svoj život a mať odvahu vážne sa zaoberať životom iných?“ – kladie dramaticky otázku svätý Ján Pavol II. vo svojej adhortácii (PDV, 51).

Intelektuálna formácia budúceho kňaza sa zakladá a rozvíja predovšetkým štúdiom posvätnéj náuky – teológie, ktorej podstatou je osobný vzťah s Ježišom Kristom (PDV, 53). Treba dbať, aby nedošlo k dvojznačnosti alebo nesúladu, pričom treba presne rozlišovať medzi “všeobecným učením Cirkvi a názormi teológov a prechodných (tzv. “módnych”) tendencií”, pretože – ako pripomína svätý Ján Pavol II. – nejestvuje nijaký “paralelný”, ale iba jediný Učiteľský úrad čiže úrad Petra a apoštolov, pápeža a biskupov (PDV, 55).

Zrada a kikiríkanie kohúta

Keď pápež písal tieto slová, módne teórie spôsobovali zmätok v mnohých seminároch na oboch stranách Atlantiku. K nemu pribudli „homosexuálne kliky“ (Benedikt XVI.), ktoré v zárodku dusili správnu duchovnú, morálnu a intelektuálnu formáciu seminaristov. Preto na mnohých seminároch boli metafyzika a tomizmus úplne ignorované a ak sa vôbec spomínali, tak len preto, aby ich vysmiali. Vo svete sa šíri klíma morálneho a náboženského relativizmu. Nedávne svedectvo mladého talianskeho kňaza opisujúceho jeho hrdinský boj o to, aby v seminári nestratil vieru, je šokujúcim dôkazom, že od roku 1992 sa kríza identity a formácie kňazstva ešte prehĺbila. Pápežské odporúčania nielenže skončili v koši, ale v mnohých seminároch sa to, pred čím varoval Ján Pavol II., stalo normou.

Ako však pripomenul arcibiskup Fulton J. Sheen počas kňazských rekolekcií, práve tak, ako Petrova zrada mala svoje etapy, ani k jeho obráteniu nedošlo okamžite. Najprv zakikiríkal kohút. (...) To isté platí aj pre kňazov. Možno si to začínajú uvedomovať vďaka breviáru, ktorý sa už nejaký čas nemodlili? Možno naši svoj primičný obraz? (...) Toto je všetko kikiríkanie kohúta – Pán nás príťahuje naspäť k sebe.

Grzegorz Kucharczyk – je poľský historik, zaoberá sa históriou politického myslenia, profesor Ústavu histórie Poľskej akadémie vied, prednáša na Akadémii Jakuba z Paradyža v Gorzowie Wlkp, kde je dekanom Fakulty bezpečnosti a riadenia.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/kriza-knazstva-a-rozumu/>